

DOI 10.36074/logos-24.11.2023.92

ПРОСТІР ЯК СЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ В ХОРЕОГРАФІЇ

ORCID ID: 0000-0002-2986-8220

Гриценко Ярослава Володимирівна
асистент кафедри режисури та хореографії
Львівський національний університет імені Івана Франка

УКРАЇНА

Мистецтво впливає на світ, а світ на нього. У добу модернізму з розвитком багатьох сфер наук та прагненням митців до нового, змінюються підходи до класичних канонів, їх руйнація та переродження. Хореографічне мистецтво також зазнало впливу. Адже тісна взаємодія різних сфер діяльності відкриває нові можливості для прояву мистецтва та трактування семіотичних аспектів існування простору як частини дійства.

Для танцю важливий простір, де він виконується. У даній роботі увага направлена на семіотику простору. Основна ціль висвітлити трансформацію сприйняття просторових форм композиції у сучасному танці, який розвивається у теперішній час. Протесні бажання, прагнення художньої новизни, пошуку, що часто-густо супроводжуються матеріально-економічною скрутою театральних колективів, штовхають митців до втілення сценічних постановок в експериментальному, альтернативному щодо традицій, не спроектованому для показу, постановок в просторі [2].

У сучасному танці простір звільняється від класичних канонів, а естетичність акцентується у буденній дійсності, надаючи особливого значення навантаженню твору та використовуючи простір з максимальною виразністю. У середині ХХ століття танцівники намагалися створювати ілюзії руху, для глядачів на їх власних образах та рішеннях. Акцент зміщувався від величнього апофеозного до «...питання відкритого дослідження руху, спостереження за його розвитком, впливом на глядача. Використовували оптичні ілюзії, світлові ефекти, додатковий реквізит» [1].

Сприйняття просторових форм і композицій та їх використання впливає на простір навколо нас, а простір впливає на нас. З точки зору феноменологічної філософії, людина не стоїть проти простору, а є також тим самим простором. Форма, жест, рух, ракурс залишаються актуальним. Основною відмінністю у сучасному танці є саме зміна підходу до процесу роботи з цим. Простір може сприйматися як сукупність точок, між якими існує зв'язок. Даний зв'язок певно акцентованих об'єктів породжує семантику простору як частину сприйняття мистецького твору. У мистецтві складається художній простір. Стає одним з символів для трактування як складного знаку. Геометрія на площині, прямі, коло та ін. створює стереометрію простору [2]. Це наповнення простору, складання кількох площин руху тіла на площини переміщення танцівника у просторі. Створює цілісну картину твору. Оскільки простір лінійний, а танцівник перетинає ці лінії, відповідно він взаємодіє з площиною створюючи розвиток та цілісний процес. Танець існує у реальному просторі, але його сутність формується за допомогою уяви постановника, танцівника і глядача. Уява цих учасників творить повну картину сприйняття та передачі простору як невід'ємної частини композиції. Класична сцена має розмежування між виконавцями та глядачами, що в теперішній час стирається «четверта стіна». Д. Хамфрі розмежувала лінії сцени та поділила площу на умовні спектри, які по-різному сприймаються

глядачем. Всі лінії та діагоналі перетинаються в центрі, відповідно енергетично – це сама найсильніша точка у вираженні, відкрита. Логічний розвиток подій виражається через наступні діагоналі: починаючи з лівого верхнього кута та закінчуючи в нижньому правому. Зміщення від нижньої лівої точки до правого верхнього кута ілюструє розвиток історії, завершений фіналом та віддаленням від глядача. Тілесне знання з його потенціалом створює композиції за допомогою кінестетичних процесів [3]. Такий прийом залишається актуальним і до тепер.

Висновки. У XXI столітті традиційні та експериментальні форми простору перетинаються та інтегруються у роботі. Форми сценічної площадки залишаються переважно традиційними, але підходи та інтерпретації змінюються відповідно до сучасних тенденцій. Це призводить до нашарування сутності танцю, коли традиційні семіотичні коди поєднуються з новоствореними, що розширює можливості трактування сенсових навантажень за допомогою накопиченого досвіду. Хореографічне мистецтво перетворює простір реальності на художній простір та наділяє семіотичними значеннями відповідно до заданої теми.

Список використаних джерел:

- [1] Goldberg RoseLee. Performance: live art, 1909 to the present. Includes index. 1. Performing arts. 2. Group work in art. 1979. Вилучено з: https://monoskop.org/images/a/a2/Goldberg_RoseLee_Performance_Live_Art_1909_to_the_Present.pdf
- [2] Юдова-Романова К. (2021) Експериментальний сценічний простір: проблеми класифікації. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*, 4 (1), 39–54. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.4.1.2021.234236>
- [3] Doris Humphrey, Barbara Pollack Edition: View all formats and editions. Princeton Book Co., New Jersey, 1987.